

LÄHEMAA RANNAKÜLADE MÄLUMAASTIKUD PÄRISPEA POOLSAARE PIIRKONNA KÜLADES

LOKSA
SUURPEA
PÄRISPEA
VIINISTU
TURBUNEEME
KASISPEA
VIHASOO
TAMMISPEA

Koostajad: Elve Kuusmäe
Linda Metsaorg
Ekspertdina prof Enn Tarvel

Sissejuhatus

Eru lahe Rannarahva Selts (Selts) täidab projekti „Lahemaa rannakülade mälumaastikud“ esimese etapi ülesandeid Pärisea poolsaare piirkonnas järgmistes külates: Loksa, Suurpea, Pärisea, Viinistu, Turbuneeme, Kasispea, Vihasoo ja Tammispea.

Iga küla kohta koostatakse :

1. Ajaloolised õiendid, mis sisaldavad: 1.1. Ajalugu 1.2. Kultuurilooliselt olulisemad isikud 1.3. Külainimeste traditsioonilised tegevusalad 1.4. Kultuuriloolised paigad 1.5. Pärimuskandjad. 1.6. Joonised, kaardid, fotod vms. koos viidetega arhiividele/muuseumidele/erakogudele, mis paigutatakse iga küla juurde

2. Ülevaade külade senisest uuritusest ning pärimusmaterjalidest Exceli-formaadis vastavalt Lahemaa teadusarhiivi liigitusele.

Töö teostamisel kaasatakse piirkonna külad.

Küladele (külavanematele ja aktiivile) saadetakse välja palve aidata kaasa oma küla ajaloo kirjeldamisel ning illustratiivsete materjalide kogumisel külas.

Projektis osalevale 6 -le külale (Tammispea, Vihasoo, Kasispea, Turbuneeme, Viinistu ja Pärisea) saadetakse materjalid, mis ilmusid külade kohta 2006. aastal raamatus „Eru lahe rannakülad“. Selles raamatus tutvustatakse meie Seltsi tegevuspiirkonna 7 küla ajalugu, mis põhineb Lahemaa teadusarhiivi kui ka Loksa kooli õpilaste poolt tollase ajalooõpetaja Krista Tammemäe juhendamisel kogutud materjalidel. Lisaks Eru lahe rannaküladele, nagu Pärisea, Viinistu, Turbuneeme, Kasispea, Vihasoo ja Tammispea pööratakse eraldi veel Suurpea ja Loksa küla poole, kelle kohta pole Selts varem andmeid kogunud.

Lahemaa rannakülade ajaloolise õiendi koostamisel võetakse aluseks prof. Enn Tarveli kirjutatud raamatud: „Lahemaa ajalugu.“ 1983 ja 1993. Prof. E. Tarvel on andnud Seltsile nõusoleku osaleda käesolevas projektis ekspordina.

Rannakülade arhitektuuri ja asustusstruktuuri osas kasutatakse Lahemaa rahvusparki tellimisel 2012. a. valminud Artes Terrae koostatud vastavat analüüsi. Viinistu küla arhitektuuri ja asustusstruktuuri kohta kasutatakse arhitekt Leele Välja koostatud analüüsi. Viinistu küla ajaloolise õiendi koostamisel võetakse aluseks raamat „Viinistu“, mis ilmus Tea Kirjastuse väljaandena 2012 ning mille koostasid Urve Toompuu, Ülle Tikerpalu jt. Viinistu küla 640. sünnipäeva puhul. Kohanimede kujunemist Pärisea rannakülades aitab selgitada äsjailmunud (2016) „Eesti Kohanimeraamat“. Küla ajaloolist tausta avavad ilmunud raamatud, nagu „Sinust ja sinule Loksa“ (2010), „Pärisea lood.“ (2009), „Viinistu.“ (2012) ja „Kasispea sõnas ja pildis“ (2016) ning külade kodulehed (Vihasoo, Kasispea, Pärisea, Loksa).

Ülevaate külade senisest uuritusest ning pärimusmaterjalidest koostab ja vormistab Elve Kuuskmäe. Materjali külade ajalooliste õiendite koostamiseks koguvad Elve Kuuskmäe ja Linda Metsaorg. Kogutud andmed vormistab ajalooliseks õiendiks Linda Metsaorg koostöös Anu Karjatsega Kolga muuseumist. Pildimaterjali tellitakse Rannarahva ja Kolga muuseumilt.

Ajaloolised kaardid ning oluliste isikute tutvustused koos piltidega lisab küla ajaloolise õiendi juurde Lauri Peterson.